

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Katarzyna Wołoszczak
Sędziowie:	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer (spr.) del. SSO Wiesława Stachowiak
Protokolant:	st.sekr.sądowy Agnieszka Perkowicz

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2013 r. w Poznaniu

sprawy z odwołania (...) **Spółka z o.o. w Z.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

przy udziale zainteresowanych: A. Ż., J. Z., H. B.

o składki

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze z dnia 23 maja 2012 r. sygn. akt IV U 239/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz odwołującej kwotę 360 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. decyzjami z dnia 25 listopada 2011 roku stwierdził, że świadczenia z tytułu dofinansowania do wypoczynku urlopowego wypłacone przez płatnika składek (...) sp. z o.o. w Z. pracownikom: A. Ż., J. Z. i H. B., w okresie i w wysokościach szczegółowo wymienionych w zaskarżonych decyzjach, stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne.

Odwołania od wymienionych decyzji złożył płatnik składek (...) sp. z o.o. z siedzibą w Z., wskazując, że świadczenia „grusza” wypłacone zainteresowanym pracownikom, zostały przyznane przy uwzględnieniu kryterium socjalnego, dlatego nie podlegają zaliczeniu w podstawie wymiaru składek.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze wyrokiem z 23 maja 2012 roku, w sprawie IV U 239/12 zmienił zaskarżone decyzje, nie wliczając do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne zainteresowanych: A. Ż., J. Z. i H. B., podlegających ubezpieczeniom jako pracownicy odwołującego (...) sp. z o.o. w Z., wypłaconego tym pracownikom świadczenia z tytułu dofinansowania do wypoczynku urlopowego określanego jako „grusza” w okresach i kwotach określonych w zaskarżonych decyzjach.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Płatnik składek (...) sp. z o.o. z siedzibą w Z. zatrudnia około 30 pracowników. W latach 2009-2011 płatnik tworzył Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

Regulamin gospodarowania środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych przewidywał, że środki funduszu przeznacza się m.in. na dofinansowanie wypoczynku urlopowego pracowników organizowanego we własnym zakresie, okolicznościowe bony towarowe (pkt II ust. 1 c i f).

Przyznanie i wysokość dofinansowania ze środków funduszu uzależniona jest od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika i następuje na wniosek osoby uprawnionej (pkt IV ust. 1, 2).

Podstawą przyznania świadczenia jest dochód na osobę w rodzinie, ustalony na podstawie łącznych dochodów współmałżonków z ostatnich 6 miesięcy poprzedzających wniosek o świadczenie.

W ramach funduszu pracodawca w latach 2010 - 2011 wypłacał pracownikom dofinansowanie do wypoczynku letniego określane jako „grusza”.

Odwołujący opracował razem z przedstawicielem załogi tabele dopłat do wypoczynku. W tabeli tej określono przedziały w zakresie dochodów, których osiągnięcie skutkowało prawem do dopłaty do wypoczynku w określonej wysokości.

Przedstawiało się to następująco:

- 1) do 504 zł. dochodu na członka rodziny - 1000 zł.,
- 2) od 505 zł. do 4000 zł. - 600 zł. (2009 rok) i 494 zł. (2010/2011),
- 3) powyżej 4000 zł. - 0 zł.

Progi dochodowe, od których zależała wysokość świadczenia ustalał przedstawiciel załogi w porozumieniu z płatnikiem składek.

Pracownicy dwa razy do roku, przed przyznaniem „bonów towarowych” z okazji Świąt Bożego Narodzenia oraz Wielkanocy, składali oświadczenia, w których wskazywali wysokość dochodu brutto rodziny w okresie 6-ciu miesięcy przed datą oświadczenia, ilość członków rodziny oraz wysokość miesięcznego dochodu brutto na 1 osobę w rodzinie.

Oświadczenia składane przed Świątami Wielkanocy były brane pod uwagę przy przyznawaniu dofinansowania do wypoczynku tj. świadczeń „grusza”. Pracownicy byli o tym informowani.

Wraz ze złożeniem wniosku urlopowego, pracownicy ustnie składali wnioski o przyznanie świadczenia „grusza”. Złożenie wniosku urlopowego, w wymiarze co najmniej 14 dni kalendarzowych, było podstawą do uzyskania świadczenia „grusza”.

Świadczenia związane ze świętami były przyznawane w niższych kwotach niż dopłata do wypoczynku letniego.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy wskazał, że odwołania są zasadne. W niniejszej sprawie środki zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w postaci świadczeń „grusza” zostały wydatkowane zgodnie z przedmiotowym i podmiotowym ich przeznaczeniem, określonym ustawą z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych oraz regulaminem gospodarowania środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych obowiązującym u odwołującego. W ocenie Sądu Okręgowego uznać należało, że organ rentowy nie wykazał, że objęte sporem świadczenie nie miało charakteru socjalnego i że nie stosowano przy jego przyznawaniu kryterium socjalnego. Wręcz przeciwnie - wypłacone było z funduszu socjalnego, w oparciu o ustalone progi dochodowe, od których zależała jego wysokość, a nadto uzależnione było od sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej pracownika, który składał stosowne oświadczenia o wysokości osiągniętego dochodu na członka rodziny.

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy, zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego tj. § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz.U. 1998 r. nr 161 poz. 1106) w związku z art. 2 pkt 1 i art. 8 ust. 1 i ust 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. 1996 nr 70, poz. 335) poprzez ich błędną wykładnię i zastosowanie, a przez to przyjęcie, iż dofinansowanie do wypoczynku urlopowego - określane, jako „grusza” przyznawane przez płatnika (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w jednakowej wysokości może być traktowane, jako działalność socjalna, w rozumieniu ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i jego wypłata nie narusza zasady określonej w art. 8 ust. 1 i ust 2 tj. zasady przyznawania ulgowych świadczeń i dopłat w zależności od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z dopłat, a w konsekwencji przyjęcie, że świadczenia te jako przychód wypłacany pracownikom nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

2. naruszenie przepisów prawa procesowego tj.:

- art. 233 k.p.c. polegające na przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów;

- dokonanie oceny dowodów w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego poprzez przyjęcie, że konstrukcja stosowanych u odwołującego progów dochodowych nie ma znaczenia dla oceny charakteru wypłaconego świadczenia pomimo tego, że w praktyce ustalenia takich progów spowodowało wypłatę świadczenia „po równo”,

- wyprowadzenie wniosków sprzecznych ze zgromadzonym materiałem dowodowym poprzez przyjęcie, iż w sposób prawidłowy i zgody z regulaminem składano wnioski o świadczenia i w taki sposób następowało badanie sytuacji pracowników a przez to stwierdzenie, że dofinansowania do wypoczynku urlopowego „grusza” spełnia kryterium socjalne;

- dokonanie oceny dowodów w sposób nieszczechstronny poprzez pominięcie istotnej dla sprawy okoliczności, iż ustalenia progów dochodowych spowodowało wypłatę świadczeń w równej wysokości dla wszystkich pracowników.

Podnosząc powyższe zarzuty apelujący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o

2. uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu,

3. zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację odwołujący wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe, zgodnie z regułami wskazanymi w art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił trafne ustalenia, które Sąd II instancji w pełni podziela i przyjmuje za własne bez potrzeby ponownego ich przytaczania.

Istota sporu w analizowanej sprawie sprowadzała się do rozstrzygnięcia czy prawidłowo organ rentowy uznał, iż od wypłaconych pracownikom (...) Sp. z o.o. w Z. świadczeń pieniężnych z tytułu tzw. wczasów pod gruszą należy odprowadzić składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Przepis § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe wskazuje, że podstawy wymiaru składek nie stanowią świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Zasady tworzenia zakładowego funduszu świadczeń socjalnych określa ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych; w myśl art. 2 ust. 1 ustawy działalnością socjalną są usługi świadczone przez pracodawcę na rzecz różnych form wypoczynku, działalność kulturalno-oświatową sportowo-rekreacyjną udzielanie pomocy materialno-rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych ustawą.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

Wskazać należy, iż to pracodawca gospodaruje środkami funduszu, dokonuje podziału środków funduszu na poszczególne rodzaje działalności socjalnej i przyznaje poszczególnym uprawnionym świadczenia finansowane z funduszu na zasadach określonych w regulaminie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Z funduszu mogą być finansowane tylko te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją pojęcia „działalność socjalna”. Swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę w art. 8 ust. 1 cyt. ustawy ogólną zasadą, że przyznawanie tych świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najniższych dochodach.

Oznacza to, co należy uwzględnić w zakładowych regulaminach świadczeń socjalnych, że przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z funduszu powinno być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Przy ocenie sytuacji materialnej pracownika należy brać pod uwagę dochody pracownika osiągane poza zakładem pracy, a także dochody członków rodziny, pozostających we wspólnym gospodarstwie z pracownikiem.

W przedmiotowej sprawie prawidłowo Sąd I instancji uznał, iż kryterium socjalne przy przyznawaniu świadczeń z tytułu dopłat do wypoczynku tzw. wczasów pod gruszą zainteresowanym pracownikom (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Z. było uwzględnione przez pracodawcę.

Z ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd I instancji bezspornie wynika, iż sytuacja życiowa, rodzinna i materialna osoby uprawnionej do korzystania z funduszu socjalnego u płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Z. była badana. Przyznając świadczenia płatnik stosował kryterium socjalne w postaci dochodu na członka rodziny. Pracownicy składali oświadczenia dwa razy w roku tj. przed Świętami Wielkanocnymi i Świętami Bożego Narodzenia. Oświadczenia składane przed Świętami Wielkiej Nocy były brane pod uwagę przy przyznawaniu świadczeń tzw. wczasów pod gruszą.

W ocenie Sądu Apelacyjnego taki sposób przyznawania świadczeń spełnia kryterium socjalne. Jak prawidłowo wskazał Sąd I instancji - nie ma obowiązku ustawowego aby składać oświadczenia przed każdą wypłatą świadczeń Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Obowiązek taki nie wynikał także z regulaminu gospodarowania środkami funduszu. Jednocześnie pracownicy w razie zmiany sytuacji materialnej mieli składać pracodawcy oświadczenie w tym zakresie, o czym byli poinformowani.

Również zakwestionowane przez organ rentowy wysokości progów dochodowych ustalanych w momencie poprzedzającym wypłatę świadczeń nie odbierają socjalnego charakteru świadczeniom wypłaconym pracownikom w ramach tzw. wczasów pod gruszą. Progi te były ustalone z przedstawicielami załogi i to wcześniej niż wypłata świadczenia, pracodawca nie mógł zatem przewidzieć jaka będzie przyszła sytuacja życiowa, rodzinna i materialna osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

Odnosząc się do kwestii zasad obowiązujących przy rozdziale środków z funduszu, należy w tym miejscu wskazać na art. 8 ust. 2 cyt. ustawy. Zgodnie z jego brzmieniem zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu, z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych. Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów. Organ rentowy nie może zatem narzucać pracodawcy bardziej właściwych progów dochodowych, jeżeli stasowane u pracodawcy kryteria wypłaty świadczeń uwzględniały kryteria socjalne co potwierdziło postępowanie przeprowadzone przed Sądem I instancji.

Wobec powyższego zarzuty organu rentowego należało uznać za bezzasadne, a wyrok Sądu Okręgowego za prawidłowy i mający odzwierciedlenie w ustalonym stanie faktycznym i prawnym.

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. apelację oddalił. O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 13 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

/SSA Iwona Niewiadowska-Patzer/ /SSA Katarzyna Wołoszczak/ /del.SSO Wiesława Stachowiak/